

คู่มือการดำเนินการเกี่ยวกับ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม (CONFLICT OF INTEREST)

จัดทำโดย กองสืบสวนสอบสวน
สำนักตรวจการปฏิบัติราชการ สำนักงานจเรทหาร

คู่มือการดำเนินการเกี่ยวกับ
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล
และผลประโยชน์ส่วนรวม
(CONFLICT OF INTEREST)

“ ตรวจตรามั่นคง ดำรงรับรู้ เชิดชูความจริง ทุกสิ่งช่วยปฏิบัติ ซื่อสัตย์เป็นหนึ่ง ”

คำนำ

สำนักงานจเรทหาร ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย มีบทบาทในการขับเคลื่อนส่วนราชการภายใต้สังกัดของตนเองให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตการปฏิบัติราชการ

การจัดทำคู่มือการดำเนินการเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest) นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานจเรทหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจจะเกิดความเสี่ยง การรับทรัพย์สินในฐานของเจ้าหน้าที่ พนักงานของรัฐ และจะเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่า การดำเนินการของส่วนราชการภายในสำนักงานจเรทหารจะไม่มี การทุจริต อันเป็นมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติราชการ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติ กฎหมาย ประเทศ หรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มิให้ปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจการ ที่จะเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งการทุจริตและประพฤติมิชอบได้

คู่มือเล่มนี้เป็นคู่มือประเมินความเสี่ยงการทุจริต นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม สำนักงานจเรทหารตระหนักถึงความสำคัญประการนี้เป็นอย่างดี โดยหวังว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการของสำนักงานจเรทหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ที่สนใจเป็นอย่างดี หากคู่มือเล่มนี้มีข้อบกพร่องใดของเนื้อหาประการใด ยินดีน้อมรับคำแนะนำด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กสส.สตป.สจร.ทหาร

พฤษภาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	๑
ความหมายของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและ ผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest)	๓
ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม	๕
รูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม	๗
แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาลิทธิผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๒
มาตรการขับเคลื่อนเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๓
แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๕
แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและ ผลประโยชน์ส่วนรวมของสำนักงานจเรทหาร	๑๕
มาตรการการป้องกันการรับสินบน	๒๐
แผนภาพรูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน	๒๓-๒๕

บทนำ

“การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest)”

เป็นเรื่องสำคัญในการปฏิบัติงานราชการ อันเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท มีใจความดังนี้ “งานราชการนั้น คืองานของแผ่นดิน ข้าราชการจึงต้องสำนึก ตระหนัก อยู่ตลอดเวลา ถึงฐานะและหน้าที่ของตน แล้วตั้งใจปฏิบัติงานทุกอย่างโดยเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ ด้วยความสุจริตเที่ยงตรง และด้วยความมีสติยั้งคิด รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดควรงดเว้น เพื่อให้งานที่ทำปราศจากโทษเสียหาย และบังเกิดผลประโยชน์ที่แท้ คือความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ และ ประชาชน”^๑ และพระบรมราโชวาทเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ มีใจความดังนี้ “งานราชการนั้นเป็นงานส่วนรวม (ประโยชน์สาธารณะ) มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ของบ้านเมือง และประชาชนทุกคน ผู้ปฏิบัติบริหารงานราชการจึงต้อง คำนึงถึงความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ อย่างนึกถึงบำเหน็จรางวัลหรือประโยชน์เฉพาะตนให้มากนัก มิฉะนั้น งานในหน้าที่จะบกพร่อง เกิดผลเสียหายแก่ตน แก่งานส่วนรวมของชาติได้ ขอให้ถือว่าการทำงานในหน้าที่ได้ สำเร็จสมบูรณ์ เป็นทั้งรางวัลและประโยชน์อันประเสริฐสุด เพราะจะทำให้ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็น เป็นสุขและมั่นคง”^๒ จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า “งานราชการเป็นงานสำคัญเป็นงานส่วนรวมหรือของชาติซึ่งข้าราชการทุกคนทุกตำแหน่งจะต้องปฏิบัติงานราชการ โดยต้องคำนึงถึงความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ และจะต้องไม่เห็นผลประโยชน์ของตน หรือบำเหน็จรางวัลเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติ”

ทั้งนี้ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม จะปรากฏตามพระราชบัญญัติ กฎหมาย ประกาศ หรือระเบียบต่าง ๆ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๖ มาตรา ๑๒๘ และมาตรา ๑๔๐ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ พระราชบัญญัติว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ ประกาศ คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของ เจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ.๒๕๔๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น

^๑ พระบรมราโชวาท วันข้าราชการพลเรือน. (ม.ป.ป.). {ออนไลน์} เข้าถึงได้จาก http://iad.dopa.go.th/civil_service_day/index.html (วันที่ค้นข้อมูล : ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖).

^๒ พระบรมราโชวาท วันข้าราชการพลเรือน ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

ดังนั้น สำนักงานจเรทหาร ตระหนักถึงความสำคัญของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวมของสำนักงานจเรทหาร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงได้จัดทำ “คู่มือการดำเนินการ เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) ของสำนักงานจเรทหาร” เพื่อเป็นแนวทางขจัดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม อันจะนำไปสู่การคอร์รัปชัน (Corruption) การทุจริตหรือฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่ง “คู่มือการดำเนินการ เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) ของสำนักงานจเรทหาร” เป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในสำนักงานจเรทหาร

คู่มือการดำเนินการเกี่ยวกับ
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest)
ของสำนักงานจเรทหาร

“คู่มือการดำเนินการเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) ของสำนักงานจเรทหาร” เป็นแนวทางจัดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม อันจะนำไปสู่การคอร์รัปชัน (Corruption) การทุจริตหรือนื้อราชูร์บังหลวง ซึ่งเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในสำนักงานจเรทหาร

ความหมายของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest)

ผลประโยชน์ส่วนบุคคล หมายถึง การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชน ได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว ญาติ เพื่อน หรือของกลุ่มใน สังคม ที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นต้น

ผลประโยชน์ส่วนรวม (ประโยชน์สาธารณะ) หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากการดำเนินการในสถานะของเอกชน มีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์สาธารณะ

ความหมายของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมหรือ“ผลประโยชน์ทับซ้อน” (Conflict of interest)

เคนเนท เคอนาแชน (Kenneth Kernaghan) (Professor of Political Science and Management at Brock University, Canada) ให้ความหมายไว้ดังนี้ “ สถานการณ์ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ และได้ใช้อิทธิพลตามหน้าที่และความรับผิดชอบทางสาธารณะไปขัดกับผลประโยชน์ส่วนตัว”

แซนดร้า วิลเลียม (Sandra Williams) (Democratic member of the Ohio Senate) ให้ความหมายไว้ดังนี้ “การที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการ ได้เปิดโอกาสให้เงิน หรือ ผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาใช้อิทธิพลต่อหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องมีต่อสาธารณะ”

แพทริก บอเยอร์ (Patrick Bover) (ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศแคนาดา) ให้ความหมายไว้ดังนี้ “สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่รัฐมีผลประโยชน์ส่วนตัว และได้ใช้อิทธิพลหรือจะใช้สิทธิของตำแหน่งหน้าที่ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว”

คำว่า “Conflict of interest”^๓ มีการแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมการขัดกัน ระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล ประโยชน์ทับซ้อนหรือผลประโยชน์ทับซ้อน

^๓ ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. (๒๕๕๕). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. หน้า ๒๗ - ๒๘.

ผลประโยชน์ขัดกันหรือผลประโยชน์ขัดแย้ง ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม^๔ เป็นต้น ซึ่งในที่นี้สำนักงานจเรทหาร เรียกว่า Conflict of interest (COI) “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม” เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยประมวลจริยธรรม ในข้อ ๕.๕ การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติ ยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคล และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน^๕ และจะเกิดความเข้าใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

“การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม” หมายถึง สถานการณ์ สถานการณ์ หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องใช้ดุลยพินิจปฏิบัติหน้าที่ หรือการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่เพื่อส่วนรวม เพื่อหน่วยงาน หรือเพื่อองค์กร แต่ตนเองมีผลประโยชน์ส่วนบุคคลเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องนั้น ๆ^๖ กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตัดสินใจหรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตน อันก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองหรือพวกพ้องมากกว่าของส่วนรวม ทำให้การใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริต ทำให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การรับสินบน การจ่ายเงินใต้โต๊ะ การจ่ายเงินค่าตอบแทน เพื่อให้ตนเองเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากยึดผลประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นหลัก ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันต้องนึกถึงผลประโยชน์สาธารณะ แต่กลับตัดสินใจหรือปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือพวกพ้องเป็นหลัก^๗

ตัวอย่างของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น พันเอก ก เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของกรม ก ได้ดำเนินการจัดส่งขอบเขตและรายละเอียดของการซื้อคอมพิวเตอร์ ให้แก่บริษัท ข จำกัด เพื่อให้บริษัท ข จำกัดดำเนินการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าสำหรับการยื่นเอกสารสอบราคาซื้อคอมพิวเตอร์ และพันเอก ก ดำเนินการประกาศสอบราคาซื้อคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดระยะเวลาการยื่นซองสอบราคาตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่ พันเอก ก จัดเตรียมเอกสารการสอบราคาล่าช้าเพื่อช่วยให้บริษัท ข จำกัด เป็นผู้ชนะการสอบราคาครั้งนี้ เนื่องจากผู้เสนอราคายื่นดำเนินการจัดเตรียมเอกสารไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศสอบราคาดังกล่าว ทั้งนี้บริษัท ข จำกัด ได้มอบตัวเครื่องบินพร้อมแพ็คเกจการท่องเที่ยวในต่างประเทศให้ พันเอก ก ตามที่พันเอก ก เรียกร้องในการช่วยเหลือครั้งนี้

ทั้งนี้ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนบุคคล อาจจะนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ก็ได้ โดยส่วนใหญ่ถ้าไม่จัดการควบคุมการขัดกันแห่งผลประโยชน์ให้ดี ความไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่จะเกิดขึ้น และอาจจะนำไปสู่ความเสียหายหรือเสียผลประโยชน์ของส่วนรวม และนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันในที่สุด ดังนั้นวิธีการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันจึงต้องจัดการ กับปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม ^๘

^๔ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (๒๕๕๒). การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest).

^๕ ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยประมวลจริยธรรม พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๕.๕ การพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติ ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

^๖ ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. (๒๕๕๕). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. หน้า ๓๕

^๗ ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. (๒๕๕๕). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. หน้า ๓

^๘ ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. (๒๕๕๕). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. หน้า ๔๑ – ๔๒

ข้าราชการ – เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวง ทบวง กรม มีความผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชน โดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากเงินเดือนที่รัฐจ่ายเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่รัฐจัดสรรให้เพื่อการดำรงชีพตามสมควรแห่งฐานะ

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม^๔ ได้แก่

๑. บุคคลดำรงตำแหน่งของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น พันเอก ก เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของกรม ก มีอำนาจหน้าที่จัดซื้อพัสดุคอมพิวเตอร์ของกรม ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของกรม คือ ซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาประหยัด

๒. เกิดภาวะผลประโยชน์ส่วนบุคคล เข้ามาแทรกแซงการตัดสินใจหรือการใช้ดุลยพินิจ เช่น บริษัท ค จำกัด มีนาง ค เป็นกรรมการผู้จัดการซึ่งเป็นภรรยาของ พันเอก ก ที่ต้องทำสัญญาซื้อขายกับกรม ก

๓. เกิดการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม จากกรณีตัวอย่าง ๑ - ๒ พันเอก ก จึงตัดสินใจทำสัญญาซื้อขายพัสดุ คอมพิวเตอร์กับบริษัท ค จำกัด

^๔ ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. (๒๕๕๕). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. หน้า ๔๕ - ๖๗

/ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหา...

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม^๔ ได้แก่

๑. บุคคลดำรงตำแหน่งของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น พันเอก ก เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของกรม ก มีอำนาจหน้าที่จัดซื้อพัสดुकอมพิวเตอร์ของกรม ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของกรม คือ ซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาประหยัด

๒. เกิดภาวะผลประโยชน์ส่วนบุคคล เข้ามาแทรกแซงการตัดสินใจหรือการใช้ดุลยพินิจ เช่น บริษัท ค จำกัด มีนาง ค เป็นกรรมการผู้จัดการ ซึ่งเป็นภรรยาของ พันเอก ก ที่ต้องทำสัญญาซื้อขายกับกรม ก

๓. เกิดการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม จากกรณีตัวอย่าง ๑ - ๒ พันเอก ก จึงตัดสินใจทำสัญญาซื้อขายพัสดुकอมพิวเตอร์กับบริษัท ค จำกัด

^๔ ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. (๒๕๕๕). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. หน้า ๔๕ - ๖๗

ทั้งนี้ หากไม่มีผลประโยชน์ส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องก็ไม่ใช่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมโดยสภาพอยู่แล้ว

รูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

รูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบเช่น

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ

คือการรับสินบน หรือรับของขวัญหรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมและมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น หน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากนักธุรกิจหรือบริษัทธุรกิจที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน การใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถมหรือผลประโยชน์อื่นตอบแทน ซึ่งการรับของขวัญหรือรับผลประโยชน์อื่นใดมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การลดราคาของที่ซื้อ การมอบตั๋วหนัง หรือ ตั๋วพาหนะเดินทาง การเลี้ยงอาหารอย่างฟุ่มเฟือย ตลอดจนความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ จะมีผลต่อผู้รับของขวัญและทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตัดสินใจที่เอื้อผลประโยชน์ต่อผู้ให้ของขวัญ

/ตัวอย่างที่ ๑ เจ้าหน้าที่ได้รับชุดครัว...

ตัวอย่างที่ ๑ เจ้าหน้าที่ได้รับชุดครีว ราคาเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท จากห้างหุ้นส่วน ก จำกัด เมื่อห้างหุ้นส่วน ก จำกัด ต้องเข้ามาทำการจัดซื้อพัสดุสำนักงาน เจ้าหน้าที่พัสดุก็ช่วยเหลือให้ห้างหุ้นส่วน ก จำกัด ได้รับการทำข้อตกลงการจ้าง เนื่องจากต้องตอบแทนห้างหุ้นส่วน ก จำกัด ที่เคยให้ชุดเครื่องครีวแก่ตน

ตัวอย่างที่ ๒ นาย ก เจ้าของห้างหุ้นส่วน ก จำกัด เข้ามาพบคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อให้ช่วยตรวจรับพัสดุโดยไม่จำเป็นต้องดูพัสดุที่จะต้องจัดส่ง โดยคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้เรียกร้องให้ตอบแทนเหมือนที่ผู้รับจ้างรายอื่นได้ดำเนินการ ดังนั้น นาย ก จึงให้ตัวเครื่องบินทัวร์ยุโรปเป็นการตอบแทน คณะกรรมการตรวจรับพัสดุที่ช่วยดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้แก่ตน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ แต่ไปเรียกผลประโยชน์จากประชาชน เพื่อเป็นค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

๒. การทำธุรกิจกับตัวเอง

การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ทำให้หน่วยงานทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเองหรือจ้างบริษัทของตนเองเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน หรือการหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว หรือพวกพ้อง จากตำแหน่งหน้าที่อื่นเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อตนเองหรือพวกพ้อง

ตัวอย่าง พันเอก ข เป็นนายทหารระดับสูงของกรม ก ช่วยเจรจากับหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุให้ทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัท ข จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของเครือญาติ พันเอก ข การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเป็นการใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่แต่กลับคำนึงถึงผลประโยชน์ของญาติมาเป็นคู่สัญญา

๓. การทำงานหลังเกษียณ

การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งสาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-employment) หมายถึง การที่บุคลากรออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกับที่ตนเองเคยมีอำนาจควบคุม กำกับ ดูแล

๔. การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting)

ตัวอย่าง นาย ก เป็นผู้รับบริการจากกรม ก ได้เดินทางเข้ามาติดต่อเพื่อยื่นทำเอกสารในการขอใบราคาซื้อคอมพิวเตอร์ที่กรม ก ตามที่ได้ประกาศสอบราคาซื้อไว้ แต่เนื่องจากติดปัญหาบางประการ ซึ่งนาย ก รู้ว่า พันเอก ก เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของกรม ก ได้เปิดบริษัทรับจัดทำเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเอกสาร

/สอบจากหน่วยงานของรัฐ...

สอบจากหน่วยงานของรัฐ นาย ก จึงติดต่อให้ พันเอก ก ช่วยจัดทำเอกสารในการสอบราคาซื้อคอมพิวเตอร์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเจ้าหน้าที่ ของรัฐได้เบียดบังเวลาและขาดการทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ประชาชนสูญเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ซึ่งในเวลาปฏิบัติงานก็จะเลือกปฏิบัติให้บริการเฉพาะรายที่ตนเองได้รับประโยชน์ก่อนประชาชน

๕. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information)

หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะใช้ประโยชน์จากการรู้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ทราบว่าจะมีการตัดถนนไปตรงไหนก็รีบไปซื้อที่ดินโดยใส่ชื่อภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการของรัฐก็รีบไปซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐ ในราคาที่สูงขึ้นๆ นำข้อมูลดังกล่าวไปเปิดเผย เพื่อรับสิ่งตอบแทนที่เป็นประโยชน์รูปของเงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ หรือนำข้อมูลไปเปิดเผยให้แก่ญาติหรือพวกพ้องและแสวงหาผลประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้น

ตัวอย่าง พันเอก ก เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของกรม ก ได้นัดคุยกับนาย ข เจ้าของบริษัท ข จำกัด ซึ่งเป็นญาติกับ พันเอก ก โดย พันเอก ก ได้บอกข้อมูลเกี่ยวกับการประกวดราคาซื้อคอมพิวเตอร์ของกรม ก โดย พันเอก ก ส่งรายละเอียดและขอบเขตของการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ครั้งนี้ไปให้นาย ข เพื่อเตรียมเอกสารการเข้ายื่น ประกวดราคา และ พันเอก ก จะให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุปิดประกาศให้ล่าช้า เพื่อทำให้บริษัทอื่นไม่สามารถเตรียม เอกสารได้ทัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้นำความลับมาเปิดเผยให้กับพวกพ้องแทนที่การประกวดราคาจะเป็นการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ถือเป็นการทำให้รัฐเสียประโยชน์ ไม่ได้ของในราคาที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อราชการ นอกจากนี้ยังใช้อำนาจหน้าที่ให้ผู้ที่บังคับบัญชาประกาศการประกวดราคาล่าช้าเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องด้วย

๖. การใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ของธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage)

เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ วัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานไปใช้ที่บ้าน การใช้โทรศัพท์ของหน่วยงานติดต่อเพื่องานส่วนตัว การนำรถยนต์ในราชการไปใช้ในธุระส่วนตัว หรือนำรถยนต์ส่วนตัวมาล้างที่หน่วยงาน เป็นต้น

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork-belling)

เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการของกระทรวงไปลงในพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณ สาธารณะ เพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง

/๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อผลประโยชน์...

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อผลประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง

เช่น พนักงานสอบสวนละเว้นไม่นำบันทึกการจับกุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ทำขึ้นในวันเกิดเหตุรวมเข้าสำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึกการจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติของตนเองรับโทษน้อยลง

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น

เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร เข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบกฎหมาย

๑๐. การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่น ๆ

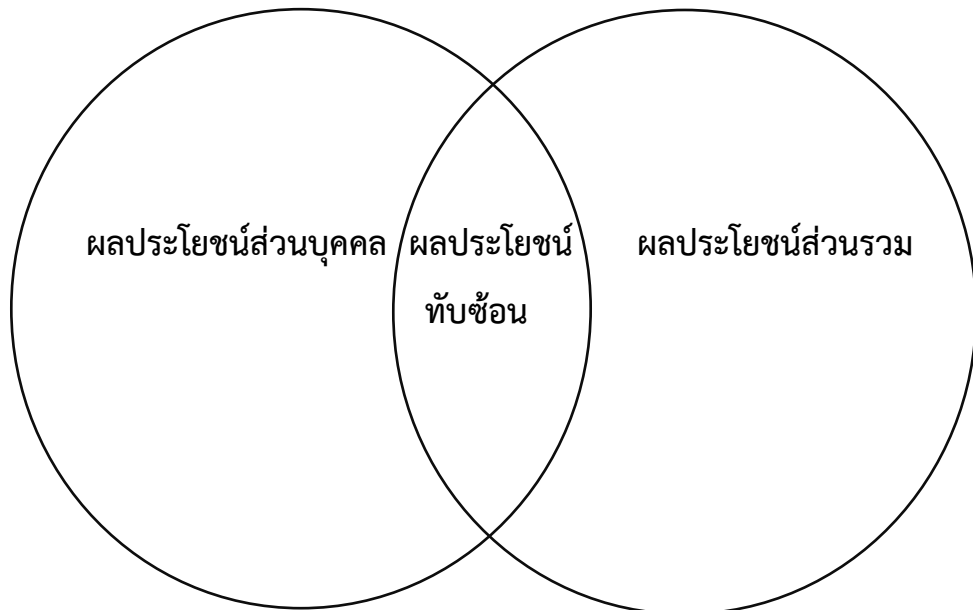
เช่น การเดินทางไปราชการไม่คำนึงจำนวนคน วัน และภาระงาน อาทิ เดินทางไปราชการ ๑๐ วัน แต่ใช้เวลาทำงานจริงแค่ ๖ วัน อีก ๔ วัน เดินทางท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ

แผนภาพ รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน

/การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนบุคคล ฯ...

การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง ทำให้ใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐ

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การกำหนดคุณสมบัติที่พึงประสงค์หรือคุณสมบัติต้องห้าม (Qualification and disqualification from office) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันเบื้องต้น มิให้มีโอกาสเกิดปัญหาความขัดแย้งของผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมในกรณีของข้าราชการการเมือง คุณสมบัติต้องห้ามที่นานาประเทศมักกำหนด ได้แก่ การห้าม ส.ส. หรือรัฐมนตรีต้องไม่ดำรงตำแหน่ง ข้าราชการประจำ และต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสัมปทานหรือสัญญาต่าง ๆ กับรัฐ เป็นต้น

๒. การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน และธุรกิจของครอบครัวให้สาธารณะทราบ (Disclosure of personal interests) เช่น การแจ้งถึงจำนวนหุ้นส่วนหรือธุรกิจส่วนตัวว่ามีอะไรบ้าง แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ การแจ้งทรัพย์สินหรือความต้องการส่วนบุคคลเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น และประเภทที่สอง คือ การแจ้งทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ก่อนจะมาดำรงตำแหน่ง ถึงแม้วิธีการนี้จะไม่ใช่วิธีการที่แก้ปัญหาคือความขัดแย้ง ของผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้โดยตรง แต่อย่างน้อยการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวก็ช่วยให้สาธารณชนสามารถวิเคราะห์หรือมองเห็นช่องทางที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ง่ายขึ้น

๓. การกำหนดข้อพึงปฏิบัติทางจริยธรรม (Code of conduct) เป็นการสร้างกรอบเพื่อบอกถึงสิ่งที่ควร และไม่ควรยึดถือเป็นหลักในการทำงาน ถ้าไม่ปฏิบัติตามไม่ถือว่าผิดทางกฎหมายแต่สามารถเป็นบ่อนทำลายความเชื่อมั่นที่สังคมจะมีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น และสามารถเป็นบ่อเกิดแห่งความเสื่อมศรัทธาที่ประชาชนจะมีต่อระบบราชการ

๔. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำงานหลังพ้นตำแหน่งในหน้าที่ทางราชการ (Post-office employment restriction) เป็นข้อกำหนดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐนำข้อมูลลับ (Confidential information) ภายในหน่วยงานที่เขาทราบไปใช้ประโยชน์ หลังจากการออกจากตำแหน่ง ดังกล่าวแล้ว รวมถึงป้องกันการใช้สิทธิในการติดต่อหน่วยงานราชการ ในฐานะที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานราชการมาแล้ว

นอกจากแนวทางดังกล่าวข้างต้นแล้วจำเป็นต้องมีกลไกสำหรับการบังคับใช้ (Enforcement) กฎระเบียบที่กำหนดขึ้น เช่น การตั้งคณะกรรมการในลักษณะองค์กรกำกับดูแล เพื่อตรวจสอบให้ผู้อยู่ภายใต้กฎระเบียบ ดังกล่าวปฏิบัติตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ โดยคณะกรรมการดังกล่าวต้องมีความเป็นอิสระอย่างเพียงพอ เพราะในกรณีที่มีการละเมิดกฎระเบียบที่เกิดขึ้นก็ต้องทำหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรการที่เกี่ยวข้องต่อไป

มาตรการขับเคลื่อนเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ประการแรก การกำหนดหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม (Codes of ethics)

เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า อะไรคือสิ่งผิดและอะไรคือสิ่งถูก มิให้ประชาชนเกิดความสับสนเห็นผิดเป็นชอบหรือเห็นกงจักรเป็นดอกบัว โดยจะต้องนิยามและกำหนดมาตรฐานการกระทำต่าง ๆ ให้ชัดเจนซึ่งวิธีการกำหนดหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม คุณธรรมดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมและส่งเสริมให้สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ มีการบัญญัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพ หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในแต่ละวิชาชีพ เพ่อนิยามให้หลักเกณฑ์ทางจริยธรรมมีความชัดเจน และสมาชิกของแต่ละกลุ่มวิชาชีพสามารถนำไปปฏิบัติได้ พร้อมกับมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม

ความชัดเจนเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม หรือบรรทัดฐานสำหรับกำกับความประพฤติของนักการเมือง ข้าราชการ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะหลักเกณฑ์ทาง จริยธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นแนวทางชี้แนะว่าบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางด้านสาธารณะนั้น ควรจะมีความประพฤติอย่างไร อะไรที่ถือเป็นพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยงเนื่องจากเป็นปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายถกเถียงและสร้างเป็นข้อตกลงร่วมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมที่พึงปฏิบัติ

ประการที่สอง การถ่ายทอด ปลุกฝังหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมคุณธรรมสู่สมาชิกของสังคม

โดยผ่านสื่อมวลชนหรือการบรรจุในหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้มีกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดอบรมให้แก่สมาชิกของสมาคมวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การอภิปรายถกเถียงเพื่อก่อให้เกิดความกระจ่างในประเด็นที่คลุมเครือน่าสงสัย มาตรการดังกล่าวนี้ถือเป็นการถ่ายทอดและปลุกฝัง สมาชิกของสังคมโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ อันจะทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน รู้สึกผิดชอบชั่วดี ตลอดจนสามารถยับยั้งตนเองและห้ามปรามผู้อื่นมิให้กระทำการอันเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนได้ สมาชิกไม่สามารถอ้างได้อีกต่อไปว่าตนทำผิดเพราะไม่ทราบ ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ก็คือ การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่มีความผิดเกี่ยวกับวินัยอย่างชัดเจนนั้น จะช่วยลดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่สามารถยอมรับได้ให้น้อยลง

ประการที่สาม เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม (Strengthening the arena of civil society)

โดยการสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม อันจะนำไปสู่การรวมตัวกันจัดตั้ง องค์กรแบบสมัครใจอย่างอิสระ สำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม รวมทั้งส่งเสริมสื่อสารมวลชนที่เป็นอิสระ ในการดำเนินงานทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ต่างมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีจิตสำนึกที่เสียสละ เพื่อส่วนรวม และมีการจัดตั้งเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ซึ่งภาคประชาสังคมที่มีอำนาจต่อรองสูงดังกล่าวนี้อาจสามารถถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบการดำเนินงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะสามารถยับยั้งปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงให้น้อยลงได้

ประการที่สี่ การปรับปรุงกฎหมายรวมทั้งแก้ไขระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของหน่วยงาน

เพื่อให้บทบัญญัติทางกฎหมายให้มีนิยามและตีกรอบความผิดอันเกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อนไว้อย่างชัดเจน มีความครอบคลุมการแก้ไขข้อกฎหมายและการบังคับใช้จะต้องมิให้เกิดความลักลั่น ปิดช่องโหว่ของกฎหมาย ปรับปรุงแนวทาง และกระบวนการวินิจฉัยคดีให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายให้มากที่สุดรวมทั้งบทลงโทษในกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทาง

ประการที่ห้า การปฏิรูปองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามผลประโยชน์ทับซ้อน

เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม โดยจะต้องปฏิรูปองค์กรเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมในการทำงานมีงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอมีกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ ที่เป็นอิสระไม่ถูกแทรกแซงทางการเมือง มีความเป็นกลาง มีกฎกติกาการทำงานที่ชัดเจน มีเป้าหมายในการทำงานที่สามารถวัดและประเมินผลได้ และมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

/แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน...

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

การให้ - การรับของขวัญและผลประโยชน์

เนื่องจากความเชื่อถือว่าว่างใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะต้องตัดสินใจและกระทำหน้าที่โดยยึดผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ปราศจากผลประโยชน์ส่วนบุคคล หากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐคนใด รับของขวัญและผลประโยชน์ที่ทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำหน้าที่ถือว่าเป็นการประพฤติมิชอบ จึงเป็นการขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมได้ด้วยเช่นกัน

อะไรคือของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่ใช้ในความหมายนี้

ของขวัญและประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ (เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ บริการ หรืออื่น ๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้และหรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือนรายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ

ของขวัญและประโยชน์อื่นใดสามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีค่าตีราคาได้ ของขวัญที่สามารถตีราคาได้ (Tangible gifts) หมายรวมถึง สินค้าบริโภค ความบันเทิง การต้อนรับ ให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคา สินค้าหรือบริการ และเงิน เป็นต้น

ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ อาทิเช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ หรือการสัญญาว่าจะให้หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่า

แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมของสำนักงานจเรทหาร

๑. แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

๑.๑ การไม่อยู่ในสถานการณ์การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวมเสียตั้งแต่ต้น คือ การหลีกเลี่ยงสถานะการณ์การขัดกันแห่งผลประโยชน์ ถ้าสามารถหลีกเลี่ยงได้ซึ่งเป็นวิธีการรับมือ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่ดีที่สุด เช่น พันเอก ก ไม่พึงให้บริษัทของภรรยามาประมูลการก่อสร้างอาคารในกรมที่ตนกำกับดูแลอยู่ หรือ พันเอก ก ไม่พึงรับหน้าที่เป็นคณะกรรมการในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง หากภรรยาของพันเอก ก ประสงค์จะสมัครเข้าร่วมเป็นผู้ประมูลการก่อสร้างในขณะที่ พันเอก ก เป็นคณะกรรมการ ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

๑.๒ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยง หรือไม่ทราบ หรือไม่ได้ตระหนักตั้งแต่เบื้องต้น ว่าตนตกอยู่ในสถานการณ์การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นผู้มีอำนาจหน้าที่ควรหยุดดำเนินการและไม่ร่วมพิจารณาวินิจฉัย หรือลงมติในประเด็นที่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น ถ้าสามารถกระทำได้โดยไม่เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม เช่น กรม ก ได้แต่งตั้งให้ พันเอก ก เป็นกรรมการดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เมื่อถึงเวลาพิจารณาคุณสมบัติของห้างหุ้นส่วน ข จำกัด ซึ่งห้างหุ้นส่วนดังกล่าว เป็นของภรรยา พันเอก ก ดังนั้น พันเอก ก พึงออกจากห้องประชุมไม่ร่วมพิจารณา วินิจฉัย และลงมติในการอนุมัติหรือไม่อนุมัติจัดซื้อดังกล่าว และต้องไม่กระทำการใด ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจอย่างอิสระของกรรมการอื่น ๆ

๑.๓ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมได้ (ผู้มีผลประโยชน์ขัดแย้ง อาจอยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมหรือจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้) เช่น พันเอก ก เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของ กรม ก และไม่แน่ใจว่าในสถานการณ์เช่นนั้นควรดำเนินการอย่างไร หรือควรร่วมพิจารณาวินิจฉัยลงมติหรือไม่ อย่างไร ดังนั้นผู้มีอำนาจหน้าที่ควรต้องแจ้งประกาศ หรือเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป หรือต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใส เป็นไปตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยประมวลจริยธรรม พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๕ (๕.๘ และ ๕.๙)^{๑๒} และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรจะดำเนินการประการใดต่อไป

๑.๔ ในกรณีที่ต้องพิจารณา วินิจฉัย ลงมติในเรื่องที่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ให้พิจารณา วินิจฉัยลงมติไปโดยยึดหลักเหตุผล โปร่งใส เปิดเผย สามารถอธิบายได้และพร้อมตอบคำถามข้อสงสัยแก่สาธารณะ

^{๑๒} ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยประมวลจริยธรรม พ.ศ.๒๕๕๑

ข้อ ๕.๘ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงภายใต้กรอบของกฎหมาย

ข้อ ๕.๙ การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม

๒. แนวทางหรือหลักเกณฑ์ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตลอดจนการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่สำนักงานจเรทหาร

สำนักงานจเรทหาร ตระหนักถึงความสำคัญของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม จึงวางแนวทางหรือหลักเกณฑ์ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา^{๑๓} ตลอดจนการให้หรือรับของขวัญ^{๑๔} ของเจ้าหน้าที่สำนักงานจเรทหารเพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ^{๑๕} และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี^{๑๖} เนื่องจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตลอดจนการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นพฤติกรรมที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับกำลังพลของสำนักงานจเรทหารในเรื่องดังกล่าว จึงมีการกำหนดรายละเอียดดังนี้

๒.๑ ห้ามมิให้กำลังพลของสำนักงานจเรทหาร รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลภายนอกหรือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามที่สำนักงานจเรทหารกำหนดไว้

๒.๒ กำลังพลของสำนักงานจเรทหารจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังนี้

๒.๒.๑ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

๒.๒.๒ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

^{๑๓} “การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคล ที่ให้กันในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

ทั้งนี้ “ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

^{๑๔} “ของขวัญ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออรรถาัยมิตร และให้หมายความรวมถึงเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เป็นรางวัล ให้โดยเสน่หาหรือเพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษที่มีสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไป ในการได้รับการลดราคาทรัพย์สิน หรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับบริการหรือความบันเทิงตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียว และไม่ว่าจะเป็นบัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินให้ในภายหลัง

^{๑๕} ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดย ธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๑๘ ก หน้า ๑๘ - ๒๐) เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่

๑๖ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (เล่ม ๑๑๘ ตอนที่พิเศษ ๑๐๔ ง หน้า ๖ - ๑๑) เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่๒๒ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒.๓ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มีได้ระบุให้เป็นของส่วนตัว หรือ มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้ เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้กำลังพลของสำนักงานจเรทหารผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้กำลังพลผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวนั้นไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้กำลังพลผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้สำนักงานจเรทหารโดยทันที

๒.๔ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ ซึ่งกำลังพลของสำนักงานจเรทหารได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล กำลังพลของสำนักงานจเรทหาร ผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการโดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้กำลังพลของสำนักงานจเรทหารผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้กำลังพลของสำนักงานจเรทหารผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของสำนักงานจเรทหารโดยเร็ว เมื่อได้ดำเนินการแล้วให้ถือว่ากำลังพลของสำนักงานจเรทหารผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่กำลังพลของสำนักงานจเรทหารผู้ได้รับทรัพย์สินไว้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

๒.๕ กำลังพลของสำนักงานจเรทหารจะให้ของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้บังคับบัญชา^{๑๗} หรือบุคคลในครอบครัว^{๑๘} ของผู้บังคับบัญชานอกเหนือจากโดยธรรมจรรยาหรือกรณีปกติประเพณีนิยม^{๑๙} ไม่ได้ ทั้งนี้กำลังพลของสำนักงานจเรทหารจะทำการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือ ใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบให้หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่ากรณีใด ๆ ไม่ได้

๑๗ “ผู้บังคับบัญชา” ให้ความหมายรวมถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยงานที่แบ่งเป็นกรภายในของหน่วยงานภาครัฐ และผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าและได้รับมอบหมายให้อำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลด้วย

๑๘ “บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

๑๙ “ปกติประเพณีนิยม” หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญอาจมีการให้ของขวัญกัน และให้หมายความรวมถึงโอกาสในการแสดง ความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

๒.๖ ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากกำลังพลของสำนักงานจเรทหาร ซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตามข้อ ๒.๕ ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๒.๗ กำลังพลของสำนักงานจเรทหารจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพล ของสำนักงานจเรทหาร ไม่ได้ ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๒.๘ ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๒.๘ กำลังพลของสำนักงานจเรทหารจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพลของสำนักงานจเรทหาร ได้เฉพาะกรณีการรับของขวัญที่ให้แก่ตามปกติประเพณีนิยม และของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้นมีราคาหรือมูลค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๒.๙ ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวของกำลังพลของสำนักงานจเรทหารรับของขวัญแล้ว กำลังพลของสำนักงานจเรทหาร ทราบในภายหลังว่าเป็นการรับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยฝ่าฝืนตามที่สำนักงานจเรทหาร กำหนดให้กำลังพลของสำนักงานจเรทหารปฏิบัติตามข้อ ๒.๔

๒.๑๐ ในกรณีที่กำลังพลของสำนักงานจเรทหาร จงใจปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือรับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยฝ่าฝืนตามที่สำนักงานจเรทหาร กำหนดให้ถือว่ากำลังพลของสำนักงานจเรทหาร ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัยแก่กำลังพลของสำนักงานจเรทหาร

๓. การตรวจสอบการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

สำนักงานจเรทหารกำหนดแนวทางการตรวจสอบการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ให้สอดคล้องกับโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ตามแนวทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) และกรมบัญชีกลางที่กำหนดไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ เจ้าหน้าที่ (สำนัก/กอง หรือเทียบเท่า) ที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ จัดทำหนังสือรับรองการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม ตามแบบที่กองบัญชาการกองทัพไทย กำหนด และส่งให้กรมส่งกำลังบำรุงทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

๓.๒ กรมส่งกำลังบำรุงทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี ให้กับส่วนราชการของ กองบัญชาการกองทัพไทย นำมายึดถือปฏิบัติ และ สำนักงานจเรทหาร ได้พิจารณานำแนวทางดังกล่าว มาปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับงบประมาณประจำปี และนำเรียนกับผู้บัญชาการทหารสูงสุดต่อไป

๓.๓ นายทหารตรวจสอบภายใน สำนักงานจเรทหาร ตรวจสอบเอกสารหลังการดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ ใน สำนักงานจเรทหาร ว่ามีการดำเนินงานด้วยความถูกต้องโปร่งใส และไม่ขัดต่อระเบียบ รวมทั้งไม่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๔ สำนักงานจเรทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ดำเนินการตรวจการปฏิบัติราชการของส่วนราชการใน สำนักงานจเรทหาร (ตรวจ ๑๐ สายงาน) ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานว่ามีการดำเนินงานถูกต้องตามระเบียบและตามนโยบาย ของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง มีการดำเนินการที่ไม่เอื้อหรือก่อให้เกิดประโยชน์ทับซ้อน และรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุด เพื่อกรุณาทราบต่อไป

การแจ้งข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

เมื่อท่านพบเห็นพฤติกรรม การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมภายในสำนักงานจเรทหาร สามารถแจ้งข้อร้องเรียนได้ที่ ศูนย์บริการรับเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานจเรทหาร (One stop service) หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๕๗๒ ๑๑๗๐ (ตามสายบังคับบัญชา) หรือช่องทางอื่นตามที่ สำนักงานจเรทหาร กำหนดไว้ (ระบุหลักฐานรายละเอียดของผู้ร้องให้ชัดเจน)

มาตรการการป้องกันการรับสินบน

คำว่า “สินบน” จาก สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ให้คำอธิบายดังนี้

คำว่า สินบน หมายถึง ทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ให้แก่บุคคลเพื่อให้ผู้นั้นกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามที่ผู้จ่ายเงินสินบนต้องการ คำว่า สินบน ประกอบด้วยคำว่า สิน กับคำว่า บน สิน เป็นคำไทย แปลว่า ทรัพย์สิน บน เป็นคำภาษาเขมรว่า บน (อ่านว่า บ๊อน) หมายถึงการขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วย โดยสัญญาว่าหากช่วยให้สำเร็จแล้วจะให้สิ่งของตอบแทน สินบน จึงหมายถึงเงินที่ให้ในลักษณะการบน แต่เป็นการบนเพื่อช่วยในการทุจริต การให้สินบนจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเพื่อให้อนุมัติโครงการต่าง ๆ ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินมากกว่าที่ควรจ่ายจริงหลายเท่า จัดเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยตรง มีการจ่ายเงินที่เรียกว่าเงินสินบนอีกประเภทหนึ่ง คือเงินที่จ่ายให้แก่ผู้นำจับผู้ที่กระทำความผิดกฎหมาย ภาษาไทยเรียกว่า สินบนนำจับ เช่น ผู้ที่ช่วยชี้เบาะแสให้ตำรวจจับผู้ร้ายหรือผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดจะได้รับสินบนนำจับ

การให้และรับสินบนคืออะไร

สินบนคือการจูงใจหรือการเสนอหรือสัญญาว่าจะให้หรือการให้เพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการค้า ทางสัญญา ทางระเบียบกฎเกณฑ์กฎหมายหรือทางบุคคล

ตัวอย่าง การเสนอสินบน

ท่านเสนอบัตรเข้าชมกีฬานัดสำคัญให้กับลูกค้าที่อาจจะทำธุรกิจกับเรา แต่จะให้กี่ต่อเมื่อลูกค้านั้นตกลงทำธุรกิจกับเราเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการทำผิดกฎหมายทันทีที่ท่านเสนอเช่นนั้น เนื่องจากต้องการความได้เปรียบทางการค้าและสัญญา เราอาจจะถูกเหมารวมว่าได้กระทำความผิดนี้ด้วยเพราะการกระทำนี้ทำให้เราได้ข้อเสนอทางธุรกิจมา และนี่อาจจะเป็นความผิดของลูกค้าเราด้วยเช่นกันหากตกลงรับข้อเสนอของท่าน

การรับสินบน

บริษัทคู่ค้าให้งานหลานชายของท่าน แต่ว่าแสดงออกชัดเจนว่าคาดหวังให้ท่านใช้อิทธิพลของท่านในองค์กรเพื่อให้เราทำธุรกิจกับพวกเขาต่อไป การเสนอในแบบดังกล่าวของบริษัทคู่ค้าเป็นความผิด และจะเป็นความผิดของท่านด้วยหากยอมรับข้อเสนอ นั้นเพราะท่านจะได้ประโยชน์ส่วนตนด้วย

การให้สินบนเจ้าหน้าที่ต่างชาติ

ท่านจัดการให้มีการจ่ายเงินเพิ่มเติมให้แก่เจ้าหน้าที่ต่างชาติเพื่อเร่งกระบวนการทำงานต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงรับรองผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในโรงเรียนความผิดจากการให้สินบนเจ้าหน้าที่ต่างชาตินี้เป็นความผิดทันทีที่มีการเสนอว่าจะให้ เนื่องจากการกระทำเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางธุรกิจ เราอาจถูกมองว่าได้ทำความผิดร่วมด้วย

มาตรการป้องกันการรับสินบน

๑. การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับโดยเคร่งครัด ให้นายทหารตรวจสอบภายในของหน่วย ตรวจสอบและควบคุมกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยเคร่งครัด หากสงสัยว่ามีการเรียกรับสินบนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอน ให้รายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาใช้มาตรการทางปกครองและมาตรการทางกฎหมายอย่างเด็ดขาดและโดยเร็ว

๒. การสรรหาคัดเลือกบุคคล เพื่อเข้ารับราชการเป็นข้าราชการหรือพนักงานราชการ ให้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็น ประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา

๓. ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

๔. ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น เข้มงวดกวดขันการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อป้องกันมิให้มีช่องทางการในการเรียกรับสินบน และต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หากพบว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีพฤติกรรมเรียกรับสินบนให้ดำเนินการทางวินัย และทางอาญาต่อไป

๕. ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ร้องเรียนของสำนักงานจเรทหาร จัดให้มีช่องทางและประชาสัมพันธ์ในการร้องเรียนหรือให้ข้อมูล เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแสการรับสินบนของหน่วยงาน หรือบุคคลภายในสำนักงานจเรทหาร และรวบรวมรายงานข้อมูลการรับแจ้งเบาะแสการเรียกรับสินบน ให้กรมกำลังพลทหาร ทราบภายในวันที่ ๑๐ ของเดือน

๖. ให้ทุกส่วนราชการในสำนักงานจเรทหาร ดำเนินการรณรงค์ด้านวัฒนธรรม และส่งเสริมไม่เรียกรับสินบน

ภาคผนวก

ผนวก ก

กระบวนการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนข้าราชการใน บก.ทท. (ผลประโยชน์ทับซ้อน)

ผนวก ข

แบบฟอร์มแจ้งข้อร้องเรียน/ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
ของกองบัญชาการกองทัพไทย

วันที่

เลขที่รับ

ชื่อ-สกุล (ผู้รับบริการ)
เลขบัตรประจำตัวประชาชน
ที่อยู่ตามบัตรประจำตัวประชาชน บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย
ถนน แขวง/ตำบล เขต/อำเภอ จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่
โทรสาร E-mail address

สถานที่ติดต่อ/ให้แจ้งผล

☐ ที่อยู่ตามบัตรประจำตัวประชาชน หรือ

☐ ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย
ถนน แขวง/ตำบล เขต/อำเภอ จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่
โทรสาร E-mail address

รายละเอียดเป็น ☐ ข้อร้องเรียน / ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ โดยสรุปดังนี้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงลายมือชื่อ.....(ผู้ร้อง)

(.....)

ผนวก ค

หนังสือรับรอง

เลขที่รับ.....

วันที่.....

ข้าพเจ้า (ยศ ชื่อ สกุล)

ตำแหน่ง.....

สังกัด.....กองบัญชาการกองทัพไทย

ในฐานะ.....

.....

.....

.....

พร้อมด้วย.....

.....

.....

(ให้ระบุรายละเอียด เช่น คณะกรรมการการตรวจรับพัสดุ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ฯลฯ พร้อมชื่อโครงการหรือกิจกรรม เป็นต้น)

ขอให้คำรับรองต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดว่า ข้าพเจ้าไม่ได้ทำกิจกรรม/กิจการ หรือรายการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเชื่อถือ ความเป็นกลาง การตัดสินใจ รวมทั้งที่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนได้ส่วนเสียและการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

ลงชื่อ ผู้ให้คำรับรอง

(.....)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ ผู้ให้คำรับรอง

(.....)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ ผู้ให้คำรับรอง

(.....)

ตำแหน่ง

ลงชื่อ ผู้รับหนังสือรับรอง

(.....)

ตำแหน่ง

หมายเหตุ : ผู้รับหนังสือรับรอง ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้แทน

ผู้ให้คำรับรอง ได้แก่ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ

บรรณานุกรม

หนังสือ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๑๘ ก หน้า ๑๘ - ๒๐. ๒๕๔๓

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔

ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๑๐๔ ง หน้า ๖ - ๑๑. ๒๕๔๔.

ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยประมวลจริยธรรม พ.ศ.๒๕๔๑

ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์. การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช. ๒๕๔๔

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๑๐๐ - ๑๐๓ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ.๒๕๔๔

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐

“ ตรวจตรามั่นคง ดำรงรับรู้ เชิดชูความจริง ทุกสิ่งช่วยปฏิบัติ ซื่อสัตย์เป็นหนึ่งใน ”